

Helsinki 4.2.2015

Valtiovarainministeriölle

**Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevasi
lainsäädännöksi**

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Helsingin seudun kauppakamarilta lausuntoa metropolihallintoa koskevasi lainsäädännöksi. Helsingin seudun kauppakamari esittää lausuntonaan seuraavaa.

Elinkeinoelämän kannalta merkitykselliset asiat kuntien yhteistyötä kehitettäessä

Metropolialueen elinkeinoelämän kannalta merkityksellisin asia kuntauudistuksessa ja siihen liittyvässä metropolihallintomallissa on yhteiskunnallisen päätöksenteon nopeuttaminen ja kokoaminen maankäytön, asuntotuotannon ja liikenneinfrastruktuurin osa-alueilla. Näiden lisäksi riittävän ja koulutetun työvoiman turvaaminen edellyttää seudullisia toimia työperäisen maahanmuuton edistämiseksi. Kansainvälisen tunnettisuuden lisääminen ja ulkomaisten investointien edistäminen edellyttävät myös seudullisten voimien kokoamista.

Koska kunnat vastaavat noin 2/3 julkisen sektorin kestävyysvajeesta, on kuntien palvelutuotannon tehokkuutta johdonmukaisesti nostettava tulevina vuosina. Tämä edellyttää kuntajohtamisen kehittämistä, kuntalaisen valinnan vapauden ja vastuun lisäämistä sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien kehittämistä. Palvelutuotannon tehostamisen esteenä olevat jäykkyydet, kuten kuntahenkilöstön viiden vuoden irtisanomissuoja on purettava.

Kauppakamarin kannanotto hallituksen esitykseen

Kuntaliitokset ovat edelleen ensisijainen keino tehostaa kuntien toimintaa

Kauppakamari katsoo, että metropolialueella käynnissä olevat kuntajakoselvitykset; Keski-Uudenmaan selvitys, Espoon, Kirkkonummen, Vihdin ja Kauniaisten selvitys sekä Itä-Uudenmaan selvitys sekä VM:n asettama erityinen kuntajakoselvitys (yhdeksää kuntaa koskeva) on välttämätön asia mukaisesti loppuun ja niiden tuloksia on myös hyödynnettävä. Kuntarakenteen kehittäminen on paras tapa parantaa metropolialueen kykyä reagoida toimintaympäristön muutoksiin. Helsingin

seudun kauppakamarin viime vuosina alueellaan tekemien yritys­kyselyjen tulos on, että yli 80 % kauppakamarin jäsenyrityksistä kannattaa alueen kuntaliitoksia.

Mahdollisen metropolihallinnon tehtävät

Mikäli metropolihallinnon perustamiseen päädytään, tulee sen keskittyä alueen kilpailuky­vyn kannalta tärkeisiin asioihin. Niitä ovat elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan, maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen (MAL-asiat ja metropolikaava), työvoimaan, maahanmuuttoon ja ammatilliseen koulutukseen liittyvät kysymykset.

Metropolihallinnon alue

Elinkeinoelämän näkökulmasta on tärkeää, että koko talousalue saadaan uusien maankäyttöä, liikennettä ja asuntotuotantoa koskevia ratkaisujen piiriin.

Metropolihallinnon malliksi esitetään kuntayhtymää, johon kuuluisivat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava, Järvenpää, Hyvinkää, Sipoo, Tuusula, Kirkkonummi, Vihti, Nurmijärvi, Mäntsälä ja Pornainen. Lohja ja Porvoo voisivat liittyä, niin halutessaan, jäseniksi kaksien ensimmäisten metropolivaalien yhteydessä.

Esityksessä ei perustella, miksi Lohjan ja Porvoon liittyminen metropolihallintoon on jätetty niiden oman harkinnan varaan. Myös Lohja ja Porvoo on otettava suoraan mukaan metropolihallinnon alueeseen

Maan hallituksen käynnistämä kuntauudistus perustui alun perin työssäkäynti- ja asioimisalueisiin tulevan kuntarakenteen pohjana. Tätä lähtökohtaa ei saa unohtaa myöskään kehiteltäessä metropolihallintoa. Metropolialuetta on kehitettävä kokonaisuutena eikä muodostamalla olemassa olevasta kuntarakenteesta keinotekoisia aluerajoja.

MAL-asiat ja metropolikaava

Metropolikaava on tärkeä työväline maankäytön tehokkuuden lisäämiseksi sekä yritysten toimitilaratkaisujen ja uuden asuntotuotannon nopeuttamiseksi. Metropolikaava ja sen toimeenpano-osa sekä metropolisopimus vaikuttavat toimivalta kokonaisuudelta.

Esityksen heikkoutena voidaan kuitenkin pitää kunnille jäävää valtaa jatkaa yleiskaavoitusta. Kunnat tulisivat todennäköisesti jatkamaan yleiskaavoitusta ainakin osayleiskaavojen kautta. Parempi olisi että metropolikaava korvaisi myös yleiskaavat ja kunnille jäisi vain asemakaavoitus. Positiivista on että metropolikaavan vahvistaisi metropolivaltuusto eikä ministeriö kuten nykyään maakuntakaavan. Kauppakamari katsoo että metropolikaavan pitää olla riittävän vahva työväline suhteessa kuntiin, muussa tapauksessa metropolihallinnolla ei ole perustaa.

Metropolihallinnolle ehdotetaan siirrettäväksi HSL:n hoitamat tehtävät eli liikenne- ja joukkoliikenteen liikennepalveluiden suunnittelua ja hankintaa sekä joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmät. Liikennejärjestelmäsuunnittelu tapahtuisi metropolikaavoituksen yhteydessä ja toteutuksesta sovittaisiin metropolisopimuksessa. Liikenteen osalta HSL:n toiminnan siirtämistä

metropolihallinnolle voidaan pitää kannatettavana. Liikenteen suunnittelu tapahtuisi jatkossa metropolikaavan yhteydessä sekä metropolisopimuksella.

Metropolihallinto laatisi asuntoliittisen strategian, jossa määriteltäisiin seudun asuntoliittisen tavoitteet. Metropolihallinto voisi tarjota vuokra-asuntotuotannon edistämiseksi rakennuttamispalveluja jäsenkunnille. Kauppakamarilla ei ole tähän huomautettavaa.

Muut metropolihallinnon tehtävät

Vesi- ja jätehuollon osalta ei perustella selkeästi, miksi HSY:tä ja vesilaitoksia ei saateta metropolihallinnon alle; vastaavaan tapaan kuin HSL:ää. Esimerkiksi vesihuolto liittyy olennaisesti asuntoalueiden rakentamiseen ja nyt investointipäätösten teko jäisi vesilaitosten osalta kunnille.

Metropoliesiselvityksessä metropolihallinnolle suunniteltiin ns. laajassa mallissa tehtäviä myös elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan sekä työvoimaan, maahanmuuttoon ja ammatilliseen koulutukseen liittyen. Esityksessä ei perustella, miksi esimerkiksi elinkeino- ja innovaatiopolitiikka ei kuuluisi metropolihallinnolle. Lakiesityksen perusteluissa kuitenkin todetaan, että "seudulta puuttuu sen kokonaisvaltaista kehitystä ohjaava toimija, jolla olisi riittävät voimavarat ja osaaminen myös seudun kansainvälisen kilpailukyvyyn ja houkuttelevuuden lisäämiseen". Alueen kilpailukyvyyn kannalta tärkeät elinkeino- ja innovaatiopolitiikka sekä työvoimaan, maahanmuuttoon ja ammatilliseen koulutukseen liittyvät kysymykset tulisi myös sisällyttää metropolihallintoon.

Metropolihallinnon kustannukset

Metropolihallinnon kustannukset katettaisiin osin alueen kuntien maksuosuuksilla ja osin valtion harkinnanvaraisella yleisavustuksella sekä liikenteen osalta tariffitukena. Metropolihallinnon aiheuttamiksi uusiksi kustannuksiksi arvoidaan yli 30 miljoonaa euroa. Summaa voidaan pitää erittäin suurena, koska lähes koko metropolihallinnon henkilökunta siirtyisi olemassa olevista organisaatioista (HSL:stä, HSY:stä ja Uudenmaan liitosta). Työryhmän esityksessä ei esitetä mitään laskelmaa, mihin kustannusten nousu perustuu. Lähtökohtana on pidettävä, että metropolihallinto ei lisää hallinnon kustannuksia tai työntekijöitä. Kustannuksia vastaavat säästöt on osoitettava niissä toiminnoissa, joista resursseja siirtyy metropolihallintoon.

Yhteenveto

Kauppakamari painottaa seuraavia asioita:

- Elinkeinoelämän näkökulmasta on tärkeää, että koko talousalue saadaan uusien maankäyttöä, liikennettä ja asuntotuotantoa koskevia ratkaisujen piiriin. Myös Lohja ja Porvoo on otettava suoraan mukaan metropolihallinnon alueeseen.
- Metropolikaava ja sen toimeenpano-osa sekä metropolisopimus vaikuttavat toimivalta kokonaisuudelta. Heikkoutena voidaan pitää kunnille jäävää valtaa jatkaa yleiskaavoitusta. Metropolikaavan tulisi korvata myös yleiskaavat ja kunnille jäisi vain asemakaavoitus.
- Liikenteen osalta HSL:n toiminnan siirtämistä metropolihallinnolle voidaan pitää myös kannatettavana, koska liikenteen suunnittelu tapahtuisi jatkossa metropolikaavan yhteydessä sekä metropolisopimuksella.

- Alueen kilpailukyvyn kannalta tärkeät elinkeino- ja innovaatiopolitiikka sekä työvoimaan, maahanmuuttoon ja ammatilliseen koulutukseen liittyvät kysymykset tulisi myös sisällyttää metropolihallintoon.
- Metropolihallinnon aiheuttamia lisäkustannuksia, noin 30 miljoonaa euroa, voidaan pitää suurina, koska lähes koko metropolihallinnon henkilökunta siirtyisi olemassa olevista organisaatioista. Metropolihallinnon ajatuksena on ollut nopeuttaa ja selkeyttää alueen päätöksentekoa, mistä näkökulmasta hallinnollisten kustannusten nousu on outoa. Lähtökohtana on pidettävä, että metropolihallinto ei lisää hallinnon kustannuksia tai työntekijöitä. Kustannuksia vastaavat säästöt on osoitettava niissä toiminnoissa joista resursseja siirtyy metropolihallintoon.

HELSINGIN SEUDUN KAUPPAKAMARI

Heikki J. Perälä
toimitusjohtaja

Marko Silen
johtaja